

Podnět Výboru k zavedení mezinárodního signálu nebezpečí násilí

Výbor pro prevenci domácího násilí a násilí na ženách

V Praze dne 25. března 2021

Návrh usnesení:

Výbor pro prevenci domácího násilí a násilí na ženách

d o p o r u č u j e Radě vlády pro rovnost žen a mužů,

aby doporučila Ministerstvu práce a sociálních věcí, Ministerstvu vnitra a Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy podniknout účelné kroky k urychlenému a bezpečnému zavedení mezinárodního signálu nebezpečí násilí v rodině signalizovaného 4 prsty jako účinného opatření k včasné identifikaci ohrožených dětí i dospělých osob především v období pandemie covid-19 a souvisejících omezujících opatření.

Odůvodnění:

V březnu 2020 zasáhla Evropu pandemie covid-19. Česká republika přijala řadu opatření, aby zabránila šíření koronaviru, včetně karantény a povinnosti zůstat doma s výjimkou cesty do práce a z práce, nakupování základních věcí a krátkých zdravotních procházek. Mnoho zaměstnanců a zaměstnankyň pracovalo z domova. Takto zásadní omezení a uzamčení obětí s pachateli násilí ve společných domácnostech výrazně zvýšilo riziko násilí v blízkých vztazích. Kvalitativní výzkum dopadů pandemie covid-19 na osoby ohrožené domácím a genderově podmíněným násilím v ČR ukázal, že v důsledku nouzového stavu a souvisejících preventivních opatření vzrostl počet případů domácího násilí, čímž se zvýšil zájem o služby, které pomáhají obětem tohoto typu násilí. Poptávka po těchto službách se v této době zvýšila o 40 až 60 %. Dle odborníků a odbornic je však fyzické násilí s viditelnými stopami a následky pouze špičkou ledovce. Násilí se často objevuje v méně nápadné formě, může jít například o opakující se dlouhodobou kombinaci psychického, fyzického, sexuálního a ekonomického násilí. Především tedy v období pandemie tak mohli násilné osoby v důsledku omezení pohybu a sociálních kontaktů obětí dotčené osoby ještě snadněji kontrolovat a ovládat.¹ Zhoršení násilí bylo během pandemie covid-19 a souvisejících opatření potvrzeno také u necelé pětiny dotazovaných klientek a klientů intervenčních center.² Situace ohledně pandemie covid-19 se v ČR se aktuálně postupně lepší, ČR však musí být v tomto ohledu připravena na případné další krizové stavy a související opatření omezujících pohyb a vedoucích k eskalaci násilí v blízkých vztazích v budoucnosti. Pomoc obětem a zajištění jejich bezpečí je v rámci krizových stavů omezujících svobodu pohybu nutná více než kdy jindy.

V reakci na celosvětovou eskalaci domácího násilí v blízkých vztazích během pandemie covid-19 vytvořila v dubnu minulého roku organizace Canadian Women's Foundation³ mezinárodní gesto signalizující žádost o pomoc v nebezpečné situaci za zavřenými dveřmi. Gesto zobrazuje symbolické uvěznění palce v dlani a oběť násilí ho může snadno použít například při videohovoru, aniž by zanechala digitální stopu.⁴ Lze jej tedy bezpečně použít v online

¹ Blíže viz: <https://www.soc.cas.cz/aktualita/domaci-nasili-za-covid-19-kdyz-z-pasti-neni-uniku-pomoc-funguje-jen-nekdy>

² Blíže viz: <https://www.domacinasili.cz/domaci-nasili-v-prvni-vlne-epidemie-c19/>

³ Blíže viz: <https://canadianwomen.org/>

⁴ Blíže viz: <https://www.facebook.com/signalpomoci/>

komunikaci, případě jej i ukázat doručovatelským službám či sousedům z okna. K používání tohoto signálu a reakce na něj byla vypracována metodika.⁵ Obecně platí, že osoba, která gesto uvidí, by se měla s obětí snažit spojit a zjistit, co potřebuje a jak jí může pomoci. Pokud se tak stane během videohovoru, může použít nepřímé otázky, ideálně takové, které oběť pochopí, ale násilná osoba nikoli. Pokud se rozhodne oběti zavolat po telefonu, může pokládat například uzavřené otázky, na které se dá odpovědět ano nebo ne tak, aby přítomná násilná osoba nevěděla, na co oběť odpovídá. Případně lze také kontaktovat některou z pomáhajících organizací. Pokud se oběť nachází v ohrožení zdraví či života, je třeba volat policii.

Mezinárodní signál pomoci byl v dubnu 2020 představen také v USA prostřednictvím organizace Women's Funding Network a získal ocenění od mezinárodních, národních i lokálních organizací pomáhajících obětem domácího násilí po celém, jakožto moderní pomoc s řešením problému nárůstu případů domácího násilí. Organizace pomáhající obětem domácího násilí po celém světě se nadále snaží tento signál dostat do širšího povědomí prostřednictvím kampaně #signalforhelp.⁶

Výbor pro prevenci domácího násilí a násilí na ženách věří, že pokud se podaří toto gesto dostat do povědomí široké veřejnosti, může se stát jedním z účinných nástrojů pro oběti, jak se dovolat pomoci i ve chvíli, kdy nemohou bezpečně promluvit. Mezinárodní gesto překonává také jazykové bariéry a představuje tak efektivní způsob přivolání pomoci i pro zvláště zranitelné oběti násilí z řad cizinek a cizinců žijících v ČR. Výbor proto doporučuje Ministerstvu práce a sociálních věcí, Ministerstvu vnitra a Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy podpořit zavedení mezinárodního signálu nebezpečí násilí jako účinného opatření k včasné identifikaci ohrožených dětí i dospělých osob v ČR během krizových situací a souvisejících opatření omezujících svobodu pohybu osob. Informace o mezinárodním signálu pomoci obětem domácího násilí a o tom, jak na toto gesto reagovat, by měla být šířena zejména mezi školní metodiky a metodičky prevence a další pedagogické pracovníky a pracovnice, pracovníky a pracovnice orgánů sociálně-právní ochrany dětí, sociální pracovníky a pracovnice, pracovníky a pracovnice manželských poraden, intervenčních center a dalších specializovaných poraden pro oběti domácího a sexuálního násilí, policisty a policistky pořádkové služby Policie ČR, sociální odbory a odbory sociálně-právní ochrany dětí krajských úřadů, ad.

⁵ Blíže viz: <https://canadianwomen.org/signal-for-help/>

⁶ Ibid.